

26. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

УДК

*Людмила Малинівська
(м.Житомир, Україна)*

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В СУЧАСНИЙ УМОВАХ

Анотація. Розглянуто актуальні питання з проблем безпеки життєдіяльності в сучасний період та з'ясовувано причини кризи в системі «людина – природа» й визначити шляхи в її подоланні.

Ключові слова: безпека людини, стихійне лихо, надзвичайна ситуація.

Annotation. Pressing questions are considered from the problems of safety of vital functions in a modern period and reasons of crisis turn out in the system "a man is nature" and to define ways in her overcoming.

Keywords: safety of man, стихійне trouble, emergency.

Актуальність. Проблеми безпеки життєдіяльності людини – є одними з найактуальніших в сучасному суспільстві, що тісно пов'язані з бурхливим розвитком науково- технічного прогресу, погіршенням екологічного стану окремих регіонів та планети в цілому. Початок третього тисячоліття ставить перед суспільством нові вимоги щодо забезпечення безпеки людини. У теперішній час механізми взаємодії людини та природи, людини та техніки, індивіда та суспільства, все частіше порушуються, що призводить до появи багатьох нових небезпек для нормальної життєдіяльності.

Аналіз літературних джерел з проблеми дослідження. Значна кількість робіт присвячена проблемам визначення та обґрунтування статусу сучасних екологічних досліджень, їх предметного поля, меж їх компетенції, а також

аналізу особливостей структурної організації екологічних досліджень, їх методологічного та понятійно-термінологічного апарату. Це праці таких відомих українських та зарубіжних дослідників екологічної проблематики як А.Гіляров, М.Голубец, Р.Дажо, Ф.Канак, І.Круть, І.Лісєєв, Д.Микитенко, М.Моїсєєв, Н.реймерс, І.Фролов та інших. Дискусії точаться навіть довкола змісту терміну «екологія». Така неоднозначність призводить до того, що про результати пізнання різних аспектів відносин «людина-природа» говорять як про деяку сукупність екологічних знань. Але у такому випадку вони можуть піддаватися певній систематизації, проте не структуруються в єдиному предметному просторі. Забезпечення екологічної, технічної і соціальної безпеки стає однією із головних проблем будь-якої держави. За таких умов все більш значним та необхідним стає потреба у формуванні знань з безпеки життєдіяльності, як умови забезпечення стійкого та безпечного життя. Одним із шляхів виконання цього завдання є організація системи загального комплексного та неперервного навчання з безпеки життєдіяльності. Проблеми безпеки життєдіяльності знаходять відображення в працях видатних вчених таких як: В.Джигурей, В.Жидецький, І.Піскун, Ю.Кіт, М.Назарчук, Я.Бедній, І.Науменко, В.Кузнецов та інших.

Суспільство зазнає значних втрат у вигляді людських жертв, збитків від аварій, катастроф, стихійних лих. Бурхливий науково-технічний прогрес сприяв не тільки підвищенню виробництва, росту матеріального добробуту та інтелектуального потенціалу суспільства, але й значно підвищив можливість аварій великих технічних систем. Разом с тим, економічні, духовні, релігійні, етнічні та інші суперечки спричинили в цей період велику кількість війн та збройних конфліктів. Незважаючи на те, що останнім часом міжнародна ситуація стабілізується, військова загроза для більшості країн залишається актуальною, а кількість збройних конфліктів зростає. Збільшення кількості та розширення масштабів надзвичайних ситуацій технічного та природного характеру, що викликають значні матеріальні та

людські втрати, роблять вкрай важливою проблему забезпечення безпеки в природно-техногенній та соціально-політичній сферах.

Реальність сучасного життя, чисельні свідчення кризового стану взаємовідносин між людиною і природою вимагають теоретичного аналізу проблем не лише з позицій екоцентристського світогляду, який включає в себе аспект неординарної взаємодії суб'єктивних і об'єктивних факторів соціального розвитку, а й з позицій інтеграційного погляду таких галузей науки, як психологія, антропологія, соціологія, філософія та безпека життєдіяльності.

Виклад основного матеріалу. У ХХ столітті екологія і безпека життєдіяльності людини стали одними з найактуальніших наук, а проблема взаємодії людини та біосфери – глобальною проблемою сучасності. Третє тисячоліття справедливо називають інформаційним, комп'ютерним, людство змушене звіряти та узгоджувати свою повсякденну діяльність з фундаментальними законами загального розвитку. Прискорений розвиток техногенної цивілізації породив безліч проблем – екологічних, економічних, соціальних, національних. Все це потребує впровадження природоохоронних заходів, які гарантуватимуть ефективне управління процесами природокористування.

Одним з основних напрямів безпеки життєдіяльності в умовах глобалізації є збереження середовища існування людини. Потреба вирішення природоохоронних, соціальних, демографічних, екологічних та інших проблем постала не лише перед Україною, а й перед усім світом. Уряд України намагається вирішити питання безпеки людини, але заходи, які застосовуються, не досить ефективні та не призводять до суттєвих позитивних результатів.

Більшість фахівців, громадських організацій переконані, що запорукою успішного розв'язання проблеми виживання людини в сучасному світі є підвищення освітнього рівня населення. Подолання екологічної кризи є

складовою національної політики кожної країни, адже першочерговим завданням людства є запобігання глобальної екологічної катастрофи.

Пізнання феноменів безпеки життєдіяльності сприяє формуванню у кожної особистості високої екологічної культури, сучасного світогляду, екологічної свідомості. Це допоможе розв'язати складні проблеми сьогодення, зробити навколишнє середовище екологічно безпечним.

Взаємовідносини людини і природи споконвіку були непростими. Але особливого загострення вони набули наприкінці ХХ ст., коли господарсько-перетворююча діяльність людства масштабною та інтенсивністю зрівнялася з природними геологічними процесами і фактично поставила земну цивілізацію на межу екологічної катастрофи. Особливо гостро екологічна криза проявилася в Україні.

Нежиттєва державно-монополіетична економіка утримувалася на хижацькому використанні людських та природних ресурсів та нещадному забрудненні навколишнього середовища. Внаслідок чого природа України, тяжко пошкоджена, природні ресурси в значній мірі вичерпані, а мільйони її громадян хворі. Саме ці два складники визначають або підвищення, або знищення безпеки людства і окремої соціальної групи та особи зокрема.

Обидві тенденції можуть процесуально протікати як повільно, стало, так і дискретно, вибухове, приймаючи вигляд гучної тривоги. На їх прояв впливають природні катаклізми, політичні рішення, соціальні події. Водночас може мати місце складне сплетіння зазначених тенденцій.

Ми живемо в епоху гострого конфлікту між суспільством та природою, коли нераціональна господарська діяльність порушила динамічну рівновагу біосфери нашої планети, що спричинило її прогресуюче руйнування. Цей процес супроводжується вичерпанням природних ресурсів й різким погіршенням якості навколишнього природного середовища, спричиняє масові захворювання рослин, тварин та людей, і загрожує подальшому розвитку цивілізації на Землі.

В сучасних умовах, коли розвиток світової економіки перетворив навколишнє середовище на єдиний інтегрований ресурс, який використовується і змінюється системою суспільного виробництва, ретельне врахування економічного фактора при розробці будь-яких екологічних і соціальних програм має дуже важливе значення щодо безпеки життєдіяльності людини.

Висновки. Виходячи з розглянутого, можна зазначити, що життєдіяльність – це складна система, яка може забезпечити та підтримати в середовищі певні умови життя, всі види діяльності людей. Тому неможливо не погодитися з думкою тих авторів, які вважають, що проблеми економіки та екології повинні вирішуватися в комплексі.

Список використаної літератури:

1. Миценко І.М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі: - Кіровоград, 1998, - 292 с.
2. Депутат О.П., Коваль І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник /За ред. полковника В.С.Франчука. – Львів: Афіша, 2000. – 336 с.
3. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник. – Вид. –3-е, перераб. і доп. – Львів: УАД, 2006. – 336 с.
4. Яблоков А. Пробуждение от экологической спячки // Родина.-1990.-№ 4.
5. Экологическая оценка и экологическая экспертиза /В.Н. Виниченко, С.Д. Дайман, Я.П. Молчанова, М.В. Хотулева, О.М. Черп. – 3-е изд. – М.:АСТ, 2001. – 378 с.